

Ondertitelen: een *sneak preview* van de nieuwe Tarantino of gewoon hard werken?

Een interview met Bram de Jong, ondertitelaar bij Wageningen in'to Languages

Hoe vaak denk je niet: hier slaat de ondertitelaar de plank volledig mis? Veel mensen hebben regelmatig commentaar op de ondertiteling van een nieuwsbericht, serie of film. Maar weten zij wel wat er allemaal komt kijken bij het ondertitelen? Bram de Jong, ondertitelaar bij Wageningen in'to Languages, geeft een kijkje in de keuken.

Vertalen met technische hindernissen

Een brede taal- en cultuurwetenschappelijke basis, van nature nieuws- en leergierig en een flinke dosis technische kennis, dát zijn de ingrediënten voor het maken van een goede ondertiteling. Zoals een vertaler van deze tijd niet meer zonder vertaalondersteunende software kan, zo moet een ondertitelaar vingervlug zijn met ondertitelingssoftware. “Met name dat technisch inzicht wordt nog wel eens onderschat” legt Bram uit. “Zo moet een ondertitel op het juiste moment in beeld komen en ook weer op het juiste moment verdwijnen. En - als het even kan – mag hij niet tijdens een camerabeeldwissel in beeld blijven staan. Let wel: dat is millisecondewerk!” Daarnaast vertelt Bram dat als er al andere tekst in beeld komt, bijvoorbeeld in een animatie, je de positie van de ondertitels soms moet aanpassen om te voorkomen dat er een onleesbare woordensoep ontstaat.

Inlezen en inleven

Bram heeft inmiddels allerlei beeldmateriaal ondertiteld en vindt het leuk om voor verschillende doelgroepen te werken: een wetenschappelijke documentaire of kennisclip is heel wat anders dan een kinderserie. Om de juiste woorden te vinden moet je je ‘inlezen of inleven’ in de materie. En daarbij: een kind van acht leest niet zo snel als een volwassene. Overigens is het vaak zo dat Bram het beeldmateriaal pas na afloop van het ondertitelen in zijn geheel bekijkt. Het romantische beeld dat je als ondertitelaar een *sneak preview* van de nieuwe Tarantino of Games of Thrones krijgt, strookt dus niet helemaal met de werkelijkheid. “Het is handen aan de knoppen en gaan,” aldus Bram.

Het ondertitelingsproces

Hoe gaat het proces van ondertitelen nu precies in zijn werk? Bram zet de stappen kort uiteen:

1. **Spotten (ook wel time-cueing genoemd)**

Hiermee leg je de tijden vast waarop een ondertitel in beeld komt en weer verdwijnt. Het beeldmateriaal wordt met behulp van gespecialiseerde software als het ware in hapklare brokken verdeeld.

2. **Vertaling**

Het valt niet altijd mee om te bepalen wat ondertiteld moet worden. Natuurlijk: dat wat gezegd wordt, moet vertaald worden. Maar soms zijn mensen slecht te verstaan of er wordt door elkaar gepraat. Wie krijgt er dan voorrang? Bram vertaalt vooral op gevoel: de spreker die natuurlijk overwicht heeft in het gesprek, heeft dit ook in de ondertitels.

3. **Simulatie**

Tijdens deze fase bekijkt je het beeldmateriaal pas in zijn geheel. Je kijkt naar de vertaalde ondertitels met het bijbehorende beeld en geluid en controleert of de ondertiteling aan alle criteria voldoet.

4. **Correctie**

Tijdens de correctieronde bekijkt een proeflezer/-kijker het resultaat en haalt er de laatste onzorgvuldigheden uit.

5. **Productie**

Er ligt nu beeldmateriaal met perfect gepositioneerde en vertaalde ondertitels klaar. Dit zijn in de regel nog twee losse bestanden: één met beeld en één met ondertitels. Via speciale

videoproductiesoftware smeedt Bram beide bestanden tot een geheel. Zo ontstaat een volledig afgerond videoproduct, klaar voor gebruik.

Bram omschrijft zijn werk als ondertitelaar als een interessante aanvulling op zijn baan als vertaler/proeflezer en toetsontwikkelaar. En ja, als het werk dan gedaan is, kijkt hij nog wel eens met trots terug naar het eindresultaat. Maar dan wel vanuit zijn luie stoel!

Twitter/Facebook/LinkedIn:

1. Van onleesbare woordensoep tot hapklare brokken tekst: een kijkje in de keuken van Bram, ondertitelaar bij In'to.
2. *Sneak preview* van de nieuwste Games of Thrones of handen aan de knoppen? Bram de Jong, ondertitelaar bij In'to, vertelt.